

**Lapsen hyvä arki 2 – hanke
2011-2013
Kehittämissuunnitelma**

SISÄLTÖ

1. Tavoitteet, kehittämistyön rakenteet ja toteutustapa	3
2. Kehittämissuunnitelmat	4
2.1. Laadintaprosessi	4
2.2. Toteutus ja arviointi sekä tulosten levittäminen ja juurruttaminen	4
3. Kehittämisalueiden suunnitelmat	5
3.1. Koillismaan kehittämissuunnitelma	6
3.1.1. Kuusamo	6
3.1.2. Posio	8
3.1.3. Taivalkoski	9
3.2. Peruspalvelukuntayhtymä Kallion kehittämissuunnitelma	11
3.3. Peruspalvelukuntayhtymä Selänteen kehittämissuunnitelma	14
4. Yhteistyö tutkimus- ja koulutusorganisaatioiden kanssa	17
5. Muu verkostoyhteistyö	18
6. Tiedottaminen	18

Liite 1. Lapsen hyvä arki 2-hankkeen kehittämisprosessit 2011-2013

1. Tavoitteet, kehittämistyön rakenteet ja toteutustapa

Lapsen hyvä arki 2 -hankkeessa¹ jatketaan ensimmäisessä vaiheessa kehitettyjen palveluprosessien ja pilotoitujen uusien toiminta- ja palvelumallien juurruttamista sekä levittämistä. Hankkeessa kehitetään erityisesti varhaislapsuuden kasvuympäristöihin liittyviä varhaisen tuen ja osallisuuden sekä syrjäytymisen ehkäisyn työmenetelmiä monialaisissa ja monitoimijaisissa verkostoissa. Pääpaino on varhaiskasvatuspalveluiden, neuvolatyön sekä monialaisen perhetyön kehittämisessä. Kehitysympäristöihin liittyvät nivelvaiheet – vanhemmaksi kasvaminen, kotoa päivähoitoon siirtyminen, päivähoiton, esiopetuksen ja koulunaloituksen siirtymävaiheet – ovat erityisen huomion kohteena. Kehittämistyössä on mukana julkisen sektorin palveluiden lisäksi seurakuntien ja järjestöjen kanssa yhdessä toteutetut palvelukokonaisuudet. Juurruttamisen ja levittämisen verkostoissa ovat mukana myös hankkeen tutkimus- ja koulutusorganisaatiot. Opinnäytetöinä tehtyjen, kehittämistyöhön kytkeytyvien tutkimusten, toiminnallisten kehittämisprosessien ja selvitysten tuloksia hyödynnetään hankkeen toimintamallien juurruttamisessa ja levittämisessä PaKaste II-vaiheessa.

Lapsen hyvä arki 2 -hankkeessa päätavoitteena on lasten ja perheiden hyvinvoinnin edistäminen, osallisuuden vahvistaminen, syrjäytymisen ehkäiseminen sekä lasten ja perheiden palvelujen laadun ja vaikuttavuuden parantaminen. Tähän pyritään:

1. edistämällä ja syventämällä moniammatillista kumppanuutta levittämällä ja juurruttamalla Lapsen hyvä arki 1-vaiheessa kehitettyjä lapsiperhepalvelujen ylikunnallisia ja kuntayhtymätasoisia rakenteellisia yhteistoimintamalleja
2. levittämällä ja juurruttamalla kehitettyjä uusia matalankynnyksen ja varhaisen tuen avoimia lapsiperhepalveluja
3. levittämällä ja juurruttamalla lapsiperhepalvelujen toimijoiden kasvatuskumppanuutta ja vanhemmuuden tukemista sekä asiakkaan osallisuutta vahvistavaa menetelmäosaamista
4. jatkamalla ja syventämällä yhteistyötä muodostuneissa monitoimijaisissa yhteistyöverkostoissa koulutus- ja tutkimusorganisaatioiden, järjestöjen, seurakuntien sekä muiden lapsiperhepalveluiden parissa toimivien tahojen kanssa.

Lapsen hyvä arki 2-hankkeessa kehittämistyö perustuu *tuetun prosessikehittämisenmalliin*, joka on kehittynyt aiemmissa Poske:n varhaiskasvatuksen ja perhetyön hankkeissa. Tuetun prosessikehittämisen mallissa kehittämistyötä suuntaavia periaatteita ovat toimijalähtöisyys ja paikallisuuden korostaminen. Kehittämistyö nähdään vahvasti prosessina, johon tulee tarjota sen edellyttämä tukirakenne. Paikallista kehittämistyötä tukee alueellinen verkostoituminen sekä tutkimus, koulutus ja konsultaatio.

Kehittämistyön paikallisen tukirakenteen muodostavat *moniammatilliset kehittämistiimit* ja kehittäjäryhmät. Hankkeen ensimmäisessä vaiheessa kullekin kehittämisaalueelle on perustettu moniammatilliset kehittämistiimit, joiden työskentely jatkuu ja kokoonpanoa muokataan tarpeen mukaan. Moniammatillisissa kehittämistiimeissä huomioidaan lapsiperhepalvelujen kokonaisuus sekä paikalliset erityispiirteet ja tarpeet. Kehittämistiimiin kuuluu lapsiperhepalvelujen työntekijöitä, johtajia sekä järjestöjen ja seurakuntien edustajia. Kehittämistiimit seuraavat ja arvioivat hankkeen etenemistä ja käytännön toteutumista alueillaan. Ne täsmentävät yhdessä alueen kehittämiskoordinaattorin kanssa kehittämistyön pohjaksi alueelliset *kehittämissuunnitelmat*. Moniammatilliset kehittämistiimit määrittelevät ne mallit ja pilotoidut prosessit, joita alueella lähdetään syventämään, levittämään ja juurruttamaan jatkohankkeessa. Kehittämissuunnitelmaan kirjataan myös prosessien vaiheet sekä niiden toteuttamisen edellyttämät tukirakenteet, resurssit, aikataulut ja arviointisuunnitelma.

Kehittämistyön toimeenpanosta ja kehittämissuunnitelman toteutuksesta vastaavat alueille perustettavat *kehittäjäryhmät* ja *kehittämisyksiköt*. *Kehittäjäryhmien* kokoonpano määräytyy kehitettävän prosessin

¹ Lapsen hyvä arki 2-hanke on osa Pohjoisen alueen Kaste-hankekokonaisuutta (PaKaste 2). Se toteutetaan aikavälillä 1.11.2011-31.10.2013 Pohjois-Pohjanmaalla. Tarkemmin - <http://www.sosiaalikallega.fi/hankkeet/pakaste2>.

mukaisesti. Niiden muodostamisessa huomioidaan lapsiperhepalvelujen kokonaisuudet painopisteen ollessa varhaiskasvatuksessa ja varhaisen tuen moniammatillisissa ja monitoimijaisissa yhteistyökäytännöissä. Kehittäjäryhmiin pyritään saamaan mukaan myös järjestöjen ja seurakuntien toimijoita sekä asiakkaiden edustus. *Kehittämisyksiköissä* puolestaan syvennetään ja juurrutetaan ensimmäisen hankevaiheen tuloksia työ- ja palveluysikkötasolle.

2. Kehittämissuunnitelmat

2.1. Laadintaprosessi

Kehittämissuunnitelmat on laadittu tiiviissä yhteistyössä paikallisten toimijoiden kanssa. Hankesuunnitelman mukaiset toimenpiteet ja kehittämisen prosessit kohdistuvat alueilla merkityksellisiksi koettuihin ja kehittämistä vaativiin kohteisiin. Kullakin kehittämialueella on valittu jatkokehittämisen painopisteet ja juurrutettavat, levitettävät sekä edelleen syvenevät kehittämisen prosessit Lapsen hyvä arki-hankkeen ensimmäisen vaiheen tulosten pohjalta².

Hanketyöntekijät ovat pitäneet kullakin alueella työkokouksia 2011 vuoden lopulla ja 2012 alkuvuodesta. Työkokouksiin on kutsuttu keskeisiä lapsiperhepalveluiden toimijoita. Näissä työkokouksissa on analysoitu ensimmäisen vaiheen tulosten pohjalta kehittämistyön kohdentumista jatkohankkeessa. Kehittämissuunnitelman laadinnassa on hyödynnetty myös Lapsen hyvä arki-hankkeesta tehtyä loppuarviointia sekä valmistuneiden opinnäytetöiden antia. Varsinaista asiakaspalautetta ei ole tässä vaiheessa enää kerätty koko hankkeesta.³

2.2. Toteutus ja arviointi sekä tulosten levittäminen ja juurruttaminen

Kehittämissuunnitelmien toteutuksesta vastaavat alueiden moniammatilliset kehittämistiimit yhteistyössä kehittämiskoordinaattoreiden kanssa. Varsinainen kehittämistyö tapahtuu alueille perustettavissa kehittäjäryhmissä. Ne voivat olla moniammatillisia ja monitoimijaisia työryhmätyyppisiä, jolloin kehittämisen kohdentuu yhteistoiminnallisiin lapsiperhepalveluiden prosesseihin (esim. varhaiskasvatuksen ja lastensuojelun rajapintatyöskentely tai perhekeskustyö). Ne voivat koostua palveluprosessikohtaisesta työskentelystä keskittyen esimerkiksi päivähoidon, neuvolan tai varhaisen tuen prosesseihin. Kehittäjäryhmät voivat muotoutua myös työyksiköittäin, jolloin pyritään intensiivisesti syveniin työkäytäntöjen kehittämiseen ja kokonaisvaltaiseen ensimmäisen hankevaiheen tulosten hyödyntämiseen työyksikön sisällä. Kehittämissuunnitelman toteutustavat eriytyvät siten kehitettävien prosessien pohjalta tuetun prosessikehittämisen peruseriaatteiden mukaisesti. Kehittämissuunnitelmat hyväksytään moniammatillisissa kehittämistiimeissä. Niiden toteutumista seurataan ja tarvittaessa kehittämissuunnitelmia tarkistetaan.

Hanketyön kautta resursoidaan ja kustannetaan kehittämisprosessien tueksi tulevat koulutus- ja konsultaatiokokonaisuudet - kouluttajien ja konsulttien palkkiot ja matkakustannukset. Hankekunnat ja kuntayhtymät vastaavat itse koulutus- ja konsultaatioprosesseihin liittyvistä muista, omille työntekijöilleen aiheutuvista kustannuksista kuten esim. matkat, majoitus- ja ruokailukustannukset.

² Lapsen hyvä arki-hankkeen ensimmäisen vaiheen loppuraportti löytyy linkistä - <http://www.sosiaalikallega.fi/hankkeet/kaste/pohjois-pohjanmaa-lapsen-hyva-arki/lapsen-hyvaa-arkea-rakentamassa-nettiversio.pdf> 20.2.2012.

³ Hankeen ensimmäisen vaiheen alkupuolella tehtiin laajat asiakaskyselyt kehittämistyön lähtökohtien kartoittamiseksi. Koillismaalla tehtiin vertaishaastattelut Kuusamon, Posion ja Taivalkosken kuntien lapsiperhepalveluiden käyttäjille. Peruspalvelukuntayhtymien alueilla Kalliossa ja Selänteellä toteutettiin Bikva-arviointiprosessit.

Jatkohankeen puolivälissä, syksyllä 2012, toteutetaan kaikilla alueilla *välisarviointi*, joka kohdistetaan kehittämistyön painopistealueisiin. Sen tulosten pohjalta kehittämissuunnitelmaan tehdään tarvittavat täsmennykset.

Kaikkiin kehittämissuunnitelman mukaiseen kehittämistyöhön sisällytetään koko hankeajan jatkuvaa *prosessiarviointia* ja *itsearviointia*. Palautetta kerätään niin työntekijöiltä kuin asiakkailtakin. Hankkeen päätösvaiheessa tehdään koko hanketyötä koskeva *loppuarviointi*. Arviointien toteutuksessa tehdään yhteistyötä Lapsen hyvä arki 2-hankkeen alueellisen kehittäjäverkoston tutkimus- ja koulutusorganisaatioiden opiskelijoiden, tutkijoiden ja kouluttajien kanssa.

Kehittämistyön tuloksia levitetään kullakin kehittämisaalueella puolivuositain järjestettävissä *ajankohtaisfoorumeissa*. Juurruttamisen ja levittämisen menetelmänä käytetään lisäksi *vertaisverkostotoimintaan* ja Oulun yliopiston kanssa yhteistyössä toteutettavaa *kehittäjämentoroimintaa*. Ensimmäinen kehittäjämentoriryhmä koulutetaan keväällä 2012. Kehittäjämentoreiden tehtävänä tulee olemaan hankkeen ensimmäisen vaiheen tulosten levittäminen ja juurruttaminen. Mahdollisuuksien sekä resurssien antamissa puitteissa on tarkoitus kouluttaa myös toinen kehittäjämentoriryhmä keväällä 2013. Heidän tehtävänä on levittää ja juurruttaa jatkohankkeessa aikaansaattua kehittämistyötä. Kehittäjämentoreista odotetaan muodostuvan pysyvä kehittäjien verkosto kunkin alueen kehittämistyön jatkuvuuden turvaamiseksi hankevaiheen päätyttyä. Oulun yliopiston kasvatustieteen maisteriopiskelija tekee aiheesta progradu-työtä ja kerää tutkimustietoa kehittäjämentoreiden kokemuksista toiminnan edelleen kehittämiseksi.

3. Kehittämisaalueiden suunnitelmat

Lapsen hyvä arki-hankkeen ensimmäisen hankevaiheen päätulokset muodostavat perustan jatkohankkeen kehittämisprosesseille. Ensimmäisen hankevaiheen päätulokset voidaan ryhmitellä *rakenteellisiin, palveluprosessitasoisiin* ja *työntekijä- ja työyksikkötasoihin* tuloksiin. *Rakenteellista tasoa* edustavat moniammatilliset, monitoimijaiset ja ylikunnalliset lapsiperhepalveluiden verkostot ja tiimirakenteet. Niiden työskentely tulee jatkumaan. Hanketyöllä tuetaan vertaisverkostotoiminnan jatkumista ja laajenemista. Rakenteellisella tasolla organisoitui myös alueellisen kehittäjäverkoston toiminta ja laaja oppilaitosyhteistyö. Tämän verkoston työskentely tulee myös jatkumaan. *Palveluprosessitasoisia* tuloksia ovat hankkeessa ProsessGuide-ohjelmalla mallinnetut osiot:

- esiopetuksen siirtymävaihe ja tiedonsiirto – Sievin pilotti -
http://portaali.sosiaalikallega.fi/qpr811/Portal/QPR.dII?QPRPORTAL&*pr mav&SES=tE9i4WO2o gNeK20&FMT=p&LAN=fi%u002c1&DTM=
- avoimet perhepalvelut - Tukea vertaisille – Selänteen malli –
http://portaali.sosiaalikallega.fi/qpr811/Portal/QPR.dII?QPRPORTAL&*pr mav&SES=tE9i4WO2o gNeK20&FMT=p&LAN=fi%u002c1&DTM=
- Yhteistyö laajennetussa 4-vuotisterveystarkastuksessa - Koillismaan pilotti -
http://portaali.sosiaalikallega.fi/qpr811/Portal/QPR.dII?QPRPORTAL&*pr mav&SES=tE9i4WO2o gNeK20&FMT=p&LAN=fi%u002c1&DTM=

Näiden lisäksi alueilla aikaansaatui laajaa varhaiskasvatussuunnitelmatyötä sekä edistettiin kasvatuskumppanuusajattelun leviämistä, varhaiskasvatuksen pedagogista johtamista sekä moniammatillisen työskentelyn osaamista intensiivisillä koulutusprosesseilla. Palveluprosessitasoisia tuloksia tullaa juurruttamaan ja levittämään alueiden kehittämissuunnitelmien mukaisesti.

Työntekijä- ja työyksikkötasolla otettiin haltuun useita varhaisen tuen työmenetelmiä ja luotiin uusia työkäytäntöjä. Lapsen hyvä arki 2-vaiheessa työyksikkötasoinen kehittäminen syvenee kehittämisalueille valikoituneisiin kehittämysyksiköihin.

Lapsen hyvä arki 2- hankevaiheessa toteutuvat kehittämisen prosessit on kuvattu aluekohtaisesti tähän päälukuun.

3.1. Koillismaan kehittämissuunnitelma

Koillismaan kehittämissuunnitelma koostuu kuntakohtaisesti eriytyvistä osioista ja kehittämisen painopisteistä.

3.1.1. Kuusamo

Kuusamossa kehitettävät prosessit ovat:

1. Varhaiskasvatuksen ja lastensuojelun yhteistyökäytäntöjen kehittäminen
2. Varhaiskasvatussuunnitelmatyön jatkaminen ja syventäminen
3. Varhaiskasvatuksen pedagogiikka ja johtaminen – kehittämispäiväkot

---

PROSESSI 1.	Varhaiskasvatuksen ja lastensuojelun yhteistyökäytännöt
Kehittämistyön sisältö:	Varhaiskasvatuksen ja lastensuojelun yhteistyökäytäntöjen kehittäminen ja mallintaminen.
Tavoitteet:	Moniammatillisten yhteistyökäytäntöjen kehittäminen ja varhaisen tuen prosessien mallintaminen varhaiskasvatuksen ja lastensuojelun rajapinnalla.
Tulostavoite:	Yhteistyökäytäntöjen mallinnus (ProcessGuide-ohjelmalla) on tehty ja voidaan ottaa käyttöön kaikissa päivähoidon yksiköissä ja lastensuojelun työntekijöiden työssä.
Toteutus ja vastuutaho:	Muodostetaan moniammatillinen ja monitoimijainen kehittäjäryhmä, joka vastaa kehittämistyön etenemisestä yhdessä kehittämiskoordinaattorin ja asiakaskehittäjien kanssa. Kehittäjäryhmä kokoontuu säännöllisesti kehittämiskoordinaattorin johdolla ja vastaa mallinnustyön suunnittelusta, toteutuksesta ja arvioinnista.
Aikataulu:	Kehittäjäryhmän kokoaminen ja työskentelyn käynnistyminen, yhteistyöprosessien analysointi ja kehittämiskohteiden valinta – kevät 2012 Yhteistyön mallinnusprosessi – syksy 2012 – kevät 2013 Mallinnusprosessin toteutus ja arviointi – talvi ja kevät 2013 Koulutus- ja konsultaatioprosessi – kevät 2012 – kevät2013
Resurssit:	Opiskelija Anne Kerälän tekemä kartoitustyö lähtötilanteen analyysia varten (syksy 2011 ja kevät 2012). Kirsi Alilan (Ediva Oy.) koulutus syksyllä 2011 koko Koillismaan päivähoidon ja lastensuojelun henkilöstölle – koulutusmateriaali. Moniammatillisen työskentelyn prosessikoulutus 2010-2011 (Hilkka Honkanen ja Arja Veijola Oamk:sta) Huoli puheeksi-koulutus 2009-2010. Moniammatillisen työskentelyn asiantuntijakonsultaatio (2012-2013). Kehittämiskoordinaattorin työpanos.
Tiedontuotanto:	Opinnäytetöitä teemaan liittyen (opinnäytepankkiin aiheita).
Arviointi:	Osana ProcessGuide-mallinnustyötä ja Lapsen hyvä arki 2- hankkeen loppuarviointia.

Juurtuminen:	Asiakaskohtaiseen työhön juurtuminen: ajankohtaisfoorumit, kehittäjämentoritoiminta ja vertaisverkostot (paikkakuntakohtaista sekä ylikunnallista).
Raportointi:	Lapsen hyvä arki 2- loppuraportti – syksy 2013
<hr/>	
PROSESSI 2.	Varhaiskasvatussuunnitelmatyön jatkaminen ja syventäminen
Kehittämistyön sisältö:	Varhaiskasvatussuunnitelmatyön jatkaminen, kehittäminen ja syventäminen
Tavoitteet:	Syventää varhaiskasvatussuunnitelmatyötä muokkaamalla ja päivittämällä Vasu-asiakirjoja ja vasuprosesseja.
Tulostavoite:	Lapsikohtainen varhaiskasvatussuunnitelmapohja ja toteutusmalli ovat valmiina ja otetaan käyttöön kaikissa päivähoiton yksiköissä. Yksikkö- ja ryhmävarhaiskasvatussuunnitelmat on laadittu. Kaupungin Vasu on päivitetty.
Toteutus ja vastuutaho:	Päivähoidon työntekijöistä ja ohjaajista muodostettu kehittäjäryhmä vastaa prosessin etenemisestä yhdessä kehittämiskoordinaattorin kanssa.
Aikataulu:	Lapsen vasuprosessi - kevät 2012 Yksikkö- ja ryhmävasuprosessit – syksy 2012 Kaupungin Vasu - 2013-2014 (käynnistyy hankeaikana)
Resurssit:	Varhaiskasvatussuunnitelmatyöskentely hankkeen ensimmäisessä vaiheessa Kasvatuskumppanuuskoulutukset (Varhis-hanke ja Lapsen hyvä arki-hankkeessa 2009-2011). Lapsen hyvä arki-hankkeen koulutus- ja konsultaatio (Varhaiskasvatuksen pedagoginen johtaminen Sanna Parrila/Ediva oy, ja Paula Loukkola Oulun yliopisto). Konsultatiivista tukea prosessille (2012-2013). Kehittämiskoordinaattorin työpanos asiakirjojen työstämisessä, raportoinnissa ja arvioinnissa (myös nettiversiot).
Tiedontuotanto:	Opinnäytetöitä (opinnäytepankkiin aiheita).
Arviointi:	Systemaattista prosessiarviointia ja itsearviointia. Työntekijä ja asiakaspalautteet. Tiedonsiirto neuvolaan.
Juurtuminen:	Asiakaskohtaiseen työhön vertaisverkostojen, kehittäjämentoritoiminnan ja pedagogisten kahviloiden avulla.
Raportointi:	Lapsen hyvä arki 2- loppuraportti – syksy 2013
<hr/>	
PROSESSI 3.	Varhaiskasvatuksen pedagogiikka ja johtaminen – kehittämispäiväkot
Kehittämistyön sisältö:	Kehittämispäiväkodin toiminnan suunnittelu ja toteutus huomioiden Lapsen hyvä arki-hankkeen ensimmäisen vaiheen tulokset ja varhaiskasvatuksen pedagogisten prosessien ja johtamisen kehittäminen
Tavoitteet:	Muodostetaan yhteinen kasvatuskäsitys päiväkodin toiminnan perustaksi. Kehitetään yksikkökohtaista, ryhmäkohtaista ja lapsikohtaista Vasu-työskentelyä. Otetaan käyttöön moniammatillisen työskentelyn osaamista päiväkodin sisäisessä toiminnassa sekä varhaisen tuen yhteistyökäytännöissä. Kehitetään omahoitaja työtapa ja pienryhmäpedagogiikkaa sekä pedagogista johtajuutta. Syvennetään kasvatuskumppanuuden periaatteiden toteutumista koko yksikön toiminnassa.

Tulostavoite:	Tuetaan uuden päiväkodin kasvattajayhteisön ja toimintaympäristön muodostumista sekä pedagogisen johtamisen ja asiakas- ja lapsilähtöisen pedagogisen työskentelyn kehittymistä. Yksikkö- ryhmä- ja lapsivasut.
Toteutus ja vastuutaho:	Toteutus tapahtuu tiiviissä yhteistyössä päiväkodin johtajan, henkilöstön, hanketyöntekijöiden sekä kehittämisprosessin kouluttajien ja konsulttien kesken. Prosessia varten perustetaan kehittämisen vastuutiimi.
Aikataulu:	Vastuutiimin perustaminen – kevät/kesä 2012. Käynnistetään yhteisöllinen työskentely työntekijöiden ja päivähoiton johdon kesken – kesä 2012 Henkilöstön koulutus- ja konsultaatioprosessin toteutus – kevät 2012 – kevät 2013.
Resurssit:	Vasu-työskentely hankkeen ensimmäisessä vaiheessa (Paula Loukkola Oulun yliopisto). Kasvatuskumppanuuskoulutukset 2009-2011 (Varhis-hanke ja Lapsen hyvä arki-hankkeessa). Varhaiskasvatuksen pedagogisen johtamisen koulutus 2010 (Sanna Parrila ja Ediva Oy). Moniammatillisen työskentelyn prosessikoulutus 2010-2011 (Hilkka Honkanen ja Arja Veijola Oamk:sta). Koulutus- ja konsultaatio (2012-2013). Hanketyöntekijöiden työpanos.
Tiedontuotanto:	Opinnäytetöitä (opinnäytepankkiin aiheita).
Arviointi:	Prosessi- ja itsearviointia. Osana Lapsen hyvä arki 2- hankkeen loppuarviointia.
Juurtuminen:	Vertaisverkostot ja kehittäjämentoritoiminta.
Raportointi:	Lapsen hyvä arki 2- loppuraportti – syksy 2013

3.1.2. Posio

Posiolla kehitettävä prosessi:

1. Varhaiskasvatuksen, lastensuojelun ja neuvolan yhteistyökäytäntöjen kehittäminen

---

PROSESSI 1. Varhaiskasvatuksen, lastensuojelun ja neuvolan yhteistyökäytäntöjen kehittäminen

Kehittämistyön sisältö:	Varhaiskasvatuksen, lastensuojelun ja yhteistyökäytäntöjen kehittäminen moniammatillisesti.
Tavoitteet:	Moniammatillisen kumppanuuden ja yhteistyökäytäntöjen kehittäminen sekä varhaisen tuen yhteistyöprosessien mallintaminen varhaiskasvatuksen, lastensuojelun ja neuvolatyön rajapinnalla.
Tulostavoite:	Yhteistyökäytäntöjen mallinnus (ProcessGuide-ohjelmalla) on tehty ja voidaan ottaa käyttöön päivähoiton yksiköissä ja lastensuojelun sekä neuvolan työntekijöiden työssä.
Toteutus ja vastuutaho:	Posiolle muodostetaan moniammatillinen kehittäjäryhmä varhaiskasvatuksen, lastensuojelun ja neuvolan työntekijöistä (sekä asiakkaista?). Kehittäjäryhmä vastaa prosessin etenemisestä yhdessä kehittämiskoordinaattorin kanssa.
Aikataulu:	Kehittäjäryhmän kokoaminen ja työskentelyn käynnistyminen sekä yhteistyöprosessien analysointi ja kehittämiskohteiden valinta – kevät 2012 Yhteistyön mallinnusprosessi – kevät 2012 – syksy 2012

Mallinnusprosessin toteutus ja arviointi – talvi ja kevät 2013
Koulutus- ja konsultaatioprosessi – kevät 2012 – talvi 2013.

Resurssit:	Opiskelija Anne Kerälän tekemä selvitystyö kuntien päivähoiton ja lastensuojelun asiakkuudesta lähtötilanteen analyysia varten valmistunee keväällä 2012. Kirsi Alilan (Ediva Oy.) koulutus syksyllä 2011 koko Koillismaan päivähoiton ja lastensuojelun henkilöstölle. Moniammatillisen työskentelyn prosessikoulutus 2010-2011 (Hilkka Honkanen ja Arja Veijola Oamk:sta). Moniammatillisen työskentelyn asiantuntijakonsultaatio (2012 – 2013). Kehittämiskoordinaattorin työpanos.
Tiedontuotanto:	Opinnäytetöitä (opinnäytepankkiin aiheita)
Arviointi:	Osana ProcessGuide-mallinnustyötä Loppuarviointi kevät 2013
Juurtuminen:	Ajankohtaisfoorumit ja vertaisverkostot (paikkakuntakohtaista sekä ylikunnallista).
Raportointi:	Lapsen hyvä arki 2- loppuraportti – syksy 2013

3.1.3. Taivalkoski

Taivalkoskella kehitettävät prosessit ovat:

1. Huolitiimin toiminta
2. Päivähoiton pedagoginen kehittäminen - omahoitajatyötapa ja pienryhmätyöskentely

PROSESSI 1. Huolitiimin toiminta

Kehittämistyön sisältö:	Moniammatillisen Huolitiimin toiminnan kehittäminen.
Tavoitteet:	Moniammatillisen kumppanuuden ja yhteistyökäytäntöjen kehittäminen sekä varhaisen tuen yhteistyöprosessien mallintaminen Huolitiimissä selkiyttämällä tiimin työskentelyä ja toimintatapoja.
Tulostavoite:	Huolitiimin toiminta on mallinnettu ProcessGuide-ohjelmalla. Tiimille on muodostettu yhteinen visio ja sen toimintatavat ovat selkiytyneet. Kaikki lasten parissa työskentelevät työntekijät tietävät miten toimia huolen herätessä.
Toteutus ja vastuutaho:	Huolitiimi kehittää omaa toimintaansa yhteistyössä kehittämiskoordinaattorin kanssa.
Aikataulu:	Yhteistyöprosessien ja toimintatapojen analysointi sekä kehittämiskohteiden valinta – kevät 2012 Yhteistyön mallinnusprosessi – kevät 2012 – syksy 2012 Mallinnusprosessin toteutus ja arviointi – talvi ja kevät 2013 Koulutus- ja konsultaatioprosessi?
Resurssit:	Opiskelija Anne Kerälän tekemä selvitystyö kuntien päivähoiton ja lastensuojelun asiakkuudesta lähtötilanteen analyysia varten. Kirsi Alilan koulutus syksyllä 2011 koko Koillismaan päivähoiton ja lastensuojelun henkilöstölle. Moniammatillisen työskentelyn prosessikoulutus 2010-2011 (Hilkka Honkanen ja Arja Veijola Oamk:sta). Huoli puheeksi-koulutus 2011. Konsultatiivinen tuki prosessille (2012-2013). Kehittämiskoordinaattorin työpanos.
Tiedontuotanto:	Opinnäytetöitä (opinnäytepankkiin aiheita).

Arviointi:	Prosessiarviointia ja itsearviointia.
Juurtuminen:	Ajankohtaisfoorumit ja vertaisverkostot (paikkakuntakohtaista sekä ylikunnallista).
Raportointi:	Lapsen hyvä arki 2- loppuraportti – syksy 2013

PROSESSI 2. Päivähoidon pedagoginen kehittäminen - omahoitajatyötapa ja pienryhmätyöskentely

Kehittämistyön sisältö:	Kehitetään ryhmäperhepäivähoitoon soveltuvaa pienryhmäpedagogista mallia ja omahoitajatyötappaa.
Tavoitteet:	Hankeen aikana kehitetään ryhmäperhepäivähoitoon soveltuvaa pienryhmäpedagogista mallia ja omahoitajatyötappaa, joka otetaan käyttöön Taivalkosken päivähoitossa ja kirjataan osaksi varhaiskasvatussuunnitelmia.
Tulostavoite:	Pienryhmäpedagogiikkaan ja omahoitajatyötappaan luodut mallit on otettu käyttöön Taivalkosken päivähoitossa ja niiden toteutus vakiintuu osaksi arjen pedagogisia käytänteitä. Yksikköjen käyttöön valmistuu Arjen käytäntöjen opas, johon kootaan pienryhmäpedagogiikan ja omahoitajatyötavan Taivalkosken malli. Vaihtoehtoisesti luodut mallit kirjataan Taivalkosken kuntavasuun ja yksikköjen vasuihin.
Toteutus ja vastuutaho:	Vuororyhmis Vekkuuli toimii kehittämissyysikkönä, jossa kehitetään Taivalkosken päivähoitoon soveltuvaa pienryhmäpedagogista mallia ja omahoitajatyötappaa. Prosessin etenemisestä vastaavat Vuororyhmis Vekkuulin työntekijät ja päivähoiton ohjaaja yhteistyössä hanketyöntekijöiden kanssa.
Aikataulu:	Kehittämistyö käynnistyy koulutus- ja konsultaatioprosesseilla vuoden 2012 aikana. Toimintaa kehitetään koulutuksen ja konsultaation tuella (syksy 2012-keväät 2013). Pienryhmäpedagogiikan ja omahoitajatyötavan kehittäminen kiteytetään Arjen käytäntöjen oppaaksi päivähoiton yksiköiden käyttöön keväällä 2013 (mahdollisesti Oulun yliopiston opiskelijatyönä)
	Työskentelymallien analysointi ja kehittämistyön suunnittelu - kevät 2012 Pienryhmäpedagogiikkakoulutus ja konsultaatio – kevät 2012 Omahoitajatyötavan kehittäminen – syksy 2012 Mallien ja omien sovellusten kehittäminen - syksy 2012 – kevät 2013 Arjen käytäntöjen opas kevät 2013 Arviointi - kevät 2013
Resurssit:	Vasu-prosessi Lapsen hyvä arki-hankkeen ensimmäisessä vaiheessa (Paula Loukkolan koulutusprosessi Oulun yliopisto). Kasvatuskumppanuuskoulutus 2009-2011 Pienryhmäpedagogiikkaan ja omahoitajatyötappaan liittyvä koulutus ja konsultaatio yhteistyössä muiden päivähoitoon kehittämissyysikköiden kanssa (2012-2013). Oulun yliopiston varhaiskasvatuksen opiskelijoiden työskentely (kevät 2012 ja kevät 2013). Hanketyöntekijöiden työpanos.
Tiedontuotanto:	Opinnäytetöitä (opinnäytepankkiin aiheita)
Arviointi:	Prosessiarviointia ja itsearviointia. Asiakaspalautteet (kevät 2013).
Juurtuminen:	Ajankohtaisfoorumit. Vertaisverkostot. Kehittäjämentoritoiminta. Vasu-työskentely.
Raportointi:	Lapsen hyvä arki 2- loppuraportti syksy 2013

3.2. Peruspalvelukuntayhtymä Kallion kehittämissuunnitelma

Lapsen hyvä arki 2 - hankkeen käynnistymisvaiheessa on kuultu alueen keskeisiä toimijoita eri työkokouksissa kehittämisen painopisteiden hahmottamiseksi. Näiden keskustelujen pohjalta on valittu seuraavat Kallion alueella juurrutettavat, levitettävät ja edelleen syvenevät kehittämisen prosessit:

1. Esiopetuksen siirtymävaihe ja tiedonsiirron malli (Sievin pilotti) otetaan käyttöön kaikissa Kallion peruskunnissa.
2. Varhaiskasvatussuunnitelmatyötä syvennetään jalkauttamalla Arjen käytäntöjen opas kaikkiin päivähoiton yksiköihin kehittäjämentoritoiminnan avulla.
3. Varhaiskasvatussuunnitelmatyötä syvennetään kehittämällä pienryhmäpedagogiikkaa ja omahoitajatyötappaa kehittämispäiväkodissa.
4. Mallinnetaan laajaan 4- vuotisterveystarkastukseen (Koillismaan pilotti) liittyvää yhteistyötä päivähoiton, neuvolan ja erityistyöntekijöiden kanssa.
5. Varhainen tuki perheille ja Tukea vertaisille -toimintamalli (Selänteen pilotti) otetaan käyttöön ja muokataan siitä Kallion alueelle soveltuva työskentelymalli.

PROSESSI 1. Esiopetuksen siirtymävaihe ja tiedonsiirron malli

Kehittämistyön sisältö:	Tiedonsiirron mallinnus siirryttäessä päivähoidosta ja kotoa esiopetukseen.
Tavoitteet:	Luodaan Kallion peruskuntien käyttöön esiopetukseen siirtymiseen liittyvä tiedonsiirron malli (Sievin pilotti) moniammatillisena monitoimijaisena prosessina yhteistyössä perheiden kanssa.
Tulostavoite:	Tiedonsiirron yhteistyökäytännöt on mallinnettu ProcessGuide-ohjelmalla kaikissa Kallion peruskunnissa.
Toteutus ja vastuutaho:	Perustetaan kuntakohtaiset moniammatilliset ja monitoimijaiset kehittäjäryhmät. Niihin kutsutaan sivistystoimen esiopettajia, koulujen rehtoreita, Kallion varhaiskasvatuksen päivähoiton edustajia ja esiopettajia, erityislastentarhanopettajia, neuvolan, sosiaalitoimen, ev.lut.seurakuntien sekä asiakkaiden edustus. Kehittäjäryhmät vastaavat tiedonsiirron mallin kehittämisestä yhteistyössä kehittämiskoordinaattorin ja asiakasperheiden kanssa.
Aikataulu:	Prosessi käynnistyy Alavieskasta keväällä 2012. Nivalaan ja Ylivieskaan aloitetaan mallinnustyö syksyllä 2012. Malli on käytössä kaikissa kunnissa keväällä 2013.
Resurssit:	Moniammatillisen työskentelyn prosessikoulutus 2010-2011 (Hilkka Honkanen ja Arja Veijola Oamk:sta). Hankkeen ensimmäisessä vaiheessa tuotettu materiaali (ProcessGuide) on kaikkien käytössä. Kaikkiin mallinnusprosesseihin liittyen konsultatiivinen tuki. Kehittämiskoordinaattorin työpanos.
Tiedontuotanto:	Opinnäytetöitä (opinnäytepankkiin aiheita)
Arviointi:	Prosessiarviointia osana ProcessGuide-mallinnustyötä. Loppuarviointi kevät 2013.
Juurtuminen:	Ajankohtaisfoorumit. Kuntakohtaiset kehittäjäryhmät ja vertaisverkostot.
Raportointi:	Lapsen hyvä arki 2- loppuraportti syyskuu 2013.

PROSESSI 2. Varhaiskasvatuksen pedagogiikka – Arjen käytäntöjen opas

Kehittämistyön sisältö:	Arjen käytäntöjen oppaan ottaminen varhaiskasvatuksen pedagogiseksi työvälineeksi kaikissa Kallion päivähoiton yksiköissä kehittäjämentoroiminnan avulla.
Tavoitteet:	Varhaiskasvatussuunnitelmatyötä viedään työyksikötasolle kehittämällä ja syventämällä varhaiskasvatuksen pedagogisia prosesseja ottamalla käyttöön Arjen käytäntöjen opas kaikissa Kallion päivähoiton yksiköissä kehittäjämentoroiminnan avulla.
Tulostavoite:	Arjen käytännön opas on käytössä kaikissa Kallion päivähoiton yksiköissä. Kehittäjämentoroiminnasta muodostuu pysyvä varhaiskasvatuksen pedagogisen kehittämisen väline hankkeen päätyttyä.
Toteutus ja vastuutaho:	Kehittäjämentorit ja heidän eri päivähoiton yksiköistä muodostettavat mentoriryhmänsä yhteistyössä Kallion päivähoiton vastaavien kanssa. Hanketyöntekijät koordinoivat yhteistyöprosessia.
Aikataulu:	Keväällä 2012 koulutetaan ensimmäinen kehittäjämentorien ryhmä, joka aloittaa työskentelynsä keväällä 2012. Toinen kehittäjämentoriyhmä (hankeressurssien puitteissa) keväällä 2013. Kehittäjämentorien työskentely jatkuu syksyllä 2012 ja keväällä 2013.
Resurssit:	Kasvatuskumppanuuskoulutukset (Varhis-hanke 2006-2008 ja Lapsen hyvä arki-hanke 2009-2011). Huoli puheeksi koulutukset 2010. Lastentarhanopettajana varhaiskasvatuksen arjessa – koulutus 2010–2011. Vasu työskentelyn tuki Eeva-Liisa Kronqvist ja Paula Loukkola (Oulun yliopisto) 2010–2011. Kehittäjämentoriopetus ja konsultaatio - kevät ja syys 2012 (Eila Estola, Oulun yliopisto) – mahdollisesti uusi koulutusryhmä myös 2013. Hanketyöntekijöiden työpanos.
Arviointi:	Prosessiarviointia ja vertaisarviointia.
Tiedontuotanto:	Oulun yliopiston kasvatustieteen pro gradun tekijä Maria Myllymäki on mukana koko prosessin ajan tutkien kehittäjämentoroiminnasta saatavia kokemuksia. Pro gradusta saatua tietoa käytetään kehittäjämentoroiminnan kehittämisessä.
Juurtuminen:	Ajankohtaisfooromit. Kehittäjämentoreiden vertaisverkostosta muodostuu pysyvä kehittämisen rakenne. Vasu-työskentely.
Raportointi:	Lapsen hyvä arki 2- loppuraportti syksyllä 2013. Pro gradu-tutkielma syksyllä 2013.

PROSESSI 3. Varhaiskasvatuksen pedagogiikka – kehittämispäiväkoti

Kehittämistyön sisältö:	Kehittämispäiväkodissa luodaan pienryhmäpedagogiikkaan ja omahoitajatyötapaan soveltuvia pedagogisen työskentelyn malleja, joita voidaan levittää myös muiden Kallion päiväkotien käyttöön.
Tavoitteet:	Kehitetään pienryhmäpedagogiikkaa ja omahoitajatyötapaan sekä luodaan pedagogisen työskentelyn malleja Kallion päiväkotien käyttöön. Syvennetään kasvatuskumppanuutta ja tuetaan lapsen varhaisia kiintymyssuhteita sekä päivähoiton aloittamisen prosessia.
Tulostavoite:	Pienryhmäpedagogiikasta ja omahoitajatyötavasta on saatu kokemuksia kehittämispäiväkodissa. Kokemukset ja hyvät käytännöt on raportoitu ja mallinnettu ja ne voidaan liittää osaksi Arjen käytäntöjen opasta.

Toteutus ja vastuutaho:	Kehittämispäiväkoti Peltopuisto Nivalassa vastaa pedagogiikan kehittämisestä yhteistyössä päivähoiton palvelupäällikön, päiväkodin johtajan, konsulttien ja hanketyöntekijöiden kanssa.
Aikataulu:	Työskentelymallien analysointi ja kehittämistyön suunnittelu - kevät 2012 Kehittämistyö käynnistyy koulutus- ja konsultaatioprosesseilla vuoden 2012 aikana. Toimintaa kehitetään koulutuksen ja konsultaation tuella (syksy 2012-kevät 2013). Pienryhmäpedagogiikan ja omahoitajatyötavan kehittämistyö kiteytetään osaksi Arjen käytäntöjen opasta keväällä 2013 (Oulun yliopiston opiskelijatyönä?)
Resurssit:	Vasu-prosessit Lapsen hyvä arki-hankkeen ensimmäisessä vaiheessa (koulutus- ja konsultaatio Paula Loukkola ja Eeva-Liisa Kronqvist Oulun yliopisto). Kasvatuskumppanuuskoulutukset. Pienryhmäpedagogiikkaan ja omahoitajatyötapaan liittyvä koulutus ja konsultaatio yhteistyössä muiden päivähoiton kehittämissyksiköiden kanssa (2012-2013). Kehittäjämentorikoulutus - kevät 2013? Hanketyöntekijöiden työpanos.
Arviointi:	Prosessiarviointia ja itsearviointia.
Tiedontuotanto:	Opinnäytetöitä (opinnäytepankkiin aiheita).
Juurtuminen:	Ajankohtaisfoorumit. Vasu-työskentely, Arjen käytäntöjen opas, kehittäjämentoritoiminta ja vertaisverkostot.
Raportointi:	Lapsen hyvä arki 2- loppuraportti syksyllä 2013.

PROSESSI 4. Laajan 4-vuotisterveystarkastuksen yhteistyöprosessin mallinnus

Kehittämistyön sisältö:	Laaditaan Kallion käyttöön soveltuva yhteistyön malli liittyen laajaan 4 – vuotisterveystarkastukseen.
Tavoitteet:	Selkiytetään laajaan 4-vuotisterveystarkastukseen liittyviä moniammatillisia yhteistyökäytäntöjä (päivähoito, neuvola ja erityinen tuki) ja laaditaan Kallion käyttöön soveltuva yhteistyön malli ProcessGuide-ohjelman avulla.
Tulostavoite:	ProcessGuide-mallinnus on tehty ja otettu käyttöön kaikissa Kallion peruskunnissa.
Toteutus ja vastuutaho:	Kallion prosessin mallinnuksesta ja käyttöönotosta vastaa suunnitteluryhmä, joka koostuu neuvolan ja varhaiskasvatuksen esimiehistä, erityistyöntekijöistä ja hankkeen kehittämiskoordinaattorista.
Aikataulu:	Kallion oma prosessi on mallinnettu keväällä 2012 ja suunnitteluryhmän ja kehittämiskoordinaattorin toimesta. Toukokuussa 2012 järjestetään tiedotus- ja palauteillan mallinnetusta prosessista terveydenhoitajille ja päivähoiton henkilöstölle sekä asiakasperheille.
Resurssit:	Moniammatillisen työskentelyn prosessikoulutus 2010–2011 (Hilkka Honkanen ja Arja Veijola Oamk). Huoli puheeksi koulutus 2010. Muissa hankkeissa tehdyt vastaavat mallinnukset (esim. Tukeva 2). Koillismaan pilotin ProcessGuide-mallinnus ja mahdollinen konsultaatio. Kehittämiskoordinaattorin työpanos ProcessGuide mallinnuksen laadinnassa.
Arviointi:	Osana ProcessGuide-mallinnustyötä ja hankkeen loppuarviointikyselyä loppukeväästä 2013.
Tiedontuotanto:	Opinnäytetöitä (opinnäytepankkiin aiheita).

Juurtuminen:	Alueelle jää käyttöön ProcessGuide mallinnus, jota voidaan päivittää tarpeen mukaan.
Raportointi:	Lapsen hyvä arki 2- loppuraportti syksy 2013

PROSESSI 5. Varhainen tuki perheille ja Tukea vertaisille -toimintamalli

Kehittämistyön sisältö:	Tukea vertaisille – varhaisen tuen mallin (Selänteen pilotti) mukaisesti perheille tarjotaan mahdollisuus avoimena, matalan kynnyksen palveluna tarjottavaan vertaistukeen.
Tavoitteet:	Tukea vertaisille – varhaisen tuen malli otetaan käyttöön Kallion alueella osana varhaisen tuen ja ennaltaehkäisevän työn moniammatillisia ja monitoimijaisia toimintakäytäntöjä. Perheet saavat matalankynnyksen palvelua ja tukea arjessa jaksamiseen ja vanhemmuuteen. Lapsiperhepalveluiden moiammatillinen ja monitoimijainen yhteistyö sekä kasvatuskumppanuus vahvistuvat ja saavat vakiintuneita muotoja osana käynnistyvää perhekeskustoimintaa.
Tulostavoite:	Tukea vertaisille-työskentely on mallinnettu ProcessGuide-ohjelmalla ja siitä muodostuu Kallioon vakiintunut käytäntö ennaltaehkäisevään perhetyöhön, osana kolmannen sektorin kanssa toteutettavaa perhekeskustoimintaa.
Toteutus ja vastuutaho:	Mallin sovelluksen tekemisestä vastaa Sievissä perhekeskusosaajakoulutuksen opintoihin kuuluvan osana MLL:n vapaaehtoistoiminnan ohjaaja Pirkko Säily. Monitoimijaisessa kehittäjäryhmässä on mukana päivähoiton, neuvolan, perhetyön, lastensuojelun, seurakunnan diakonia- ja lapsityön sekä eri järjestöjen työntekijöitä ja asiakkaita. Hankkeelta kehittäjätyöryhmä saa tukensa kehittämiskoordinaattorilta.
Aikataulu:	Mallinnustyö ja toteutus aloitetaan Sievistä syksyn 2012 aikana Selänteen pilotin pohjalta.
Resurssit:	Moniammatillisen työskentelyn prosessikoulutus 2010–2011 (Hilkka Honkanen ja Arja Veijola Oamk). Huoli puheeksi koulutus 2010. Kasvatuskumppanuuskoulutukset. Tukea vertaisille - Selänteen pilotin ProcessGuide-mallinnus. Työmenetelmät (perhenavigaattori, Iloa vanhemmuuteen opas, Huoli puheeksi, Lapset puheeksi, vanhemmuuden roolikartta jne.) Kehittäjämentoreiden antama tuki. Opiskelijoiden työpanos toiminnan käytännön toteutuksessa mm. leiritoiminnassa. Kehittämiskoordinaattorin työpanos.
Arviointi:	Prosessiarviointia ja itsearviointia. Osana ProcessGuide-mallinnustyötä ja hankkeen loppuarviointikyselyä loppukevästä 2013.
Tiedontuotanto:	Opinnäytetöitä (opinnäytepankkiin aiheita).
Juurtuminen:	Malli vakiintuu perheiden varhaisen tuen työkäytäntöjen osaksi Kalliossa käynnistyvässä perhekeskuksen toiminnassa. Alueelle jää käyttöön ProcessGuide mallinnus, jota voidaan päivittää tarpeen mukaan.
Raportointi:	Lapsen hyvä arki 2- loppuraportti syksy 2013.

3.3. Peruspalvelukuntayhtymä Selänteen kehittämissuunnitelma

Lapsen hyvä arki 2 - hankkeen käynnistymisvaiheessa on kuultu alueen keskeisiä toimijoita eri työkokouksissa kehittämisen painopisteiden hahmottamiseksi. Näiden keskustelujen pohjalta on valittu seuraavat Selänteen alueella juurrutettavat, levitettävät ja edelleen syvenevät kehittämisen prosessit:

1. Perhekeskustoiminta
2. Esiopetuksen siirtymävaihe ja tiedonsiirron malli (Sievin pilotti)
3. Varhaiskasvatuksen pedagogiikka – pienryhmätoiminnan kehittäminen
4. Kasvatuskumppanuus

PROSESSI 1. Perhekeskustoiminta

Kehittämistyön sisältö:	Selänteen perhekeskusmalli luodaan virkamiestyönä yhteistyössä Lapsen hyvä arki 2-hankkeen ja muiden toimijoiden kanssa.
Tavoitteet:	Luodaan Selänteen alueelle perhekeskuksen toiminatasuunnitelma ja toteutusmalli sekä käynnistetään toiminta moniammatillisessa ja monitoimijaisessa yhteistyössä. Syvennetään moniammatillista ja monitoimijaista yhteistyötä Selänteen lapsiperhepalveluissa sekä kehitetään varhaisen yhteistyön käytäntöjä varhaiskasvatuksen, neuvolan ja lastensuojelun sekä muiden toimijoiden (järjestöt ja ev.lut.seurakunnat) kesken.
Tulostavoite:	Perhekeskuksen toimintasuunnitelma ja toteutusmalli on luotu ja toiminta on käynnistynyt. Haapajärvellä sekä Pyhäjärvellä käynnistetään perhekeskuksen toiminta syksyllä 2012. Toimintaa laajennetaan Kärsämäelle ja Reisjärvelle syksyllä 2013.
Toteutus ja vastuutaho:	Selänteen moniammatillinen ja monitoimijainen perhekeskustyöryhmä vastaa prosessin etenemisestä ja tulostavoitteiden saavuttamisesta. Kehittämiskoordinaattori toimii perhekeskuksen toimintasuunnitelman ja toteutusmallin kirjaajana sekä toiminnan sisällöllisen suunnittelun tukena.
Aikataulu:	Työryhmä on perustettu ja työskentely on käynnistynyt syksyllä 2011. Perhekeskuksen toimintasuunnitelma ja toteutusmalli valmistuu ja toiminta käynnistyy Haapajärvellä ja Pyhäjärvellä – syksy 2012. Tukea vertaisille – työskentelymalli toteutuksessa hyödynnetään jo olemassa olevia, paikallisia moniammatillisia työryhmiä.
Resurssit:	Moniammatillisen työskentelyn prosessikoulutus 2010–2011 (Hilkka Honkanen ja Arja Veijola Oamk). Huoli puheeksi koulutukset 2010. Perhekeskusosaajien erikoistumisopintojen ja ylempien amk-tutkintojen opiskelijoiden osallistuminen tiedontuotantoon 2012-2013 (Arja Veijola ja Hilkka Honkanen Oamk). Kehittämiskoordinaattorin työpanos.
Arviointi:	Osana hankkeen loppuarviointikyselyä loppukevästä 2013.
Tiedontuotanto:	Opinnäytetöitä (opinnäytepankkiin aiheita).
Juurtuminen:	Ajankohtaisfoorumit. Virkamiesvastuu.
Raportointi:	Lapsen hyvä arki 2- loppuraportti syksy 2013

PROSESSI 2. Esiopetuksen siirtymävaihe ja tiedonsiirron malli

Kehittämistyön sisältö:	Tiedonsiirron mallinnus siirryttäessä päivähoidosta ja kotoa esiopetukseen.
Tavoitteet:	Luodaan Selänteen peruskuntien käyttöön esiopetukseen siirtymiseen liittyvä tiedonsiirron malli (Sievin pilotti) moniammatillisena monitoimijaisena prosessina yhteistyössä perheiden kanssa.

Tulostavoite:	Tiedonsiirron yhteistyökäytännöt on mallinnettu ProcessGuide-ohjelmalla kaikissa Selänteen peruskunnissa.
Toteutus ja vastuutaho:	Perustetaan kuntakohtaiset moniammatilliset ja monitoimijaiset kehittäjäryhmät. Niihin kutsutaan sivistystoimen esiopettajia, koulujen rehtoreita, Selänteen varhaiskasvatuksen päivähoiton edustajia ja esiopettaja, erityistyöntekijöitä, neuvolan, sosiaalityön, ev.lut.seurakuntien sekä asiakkaiden edustus. Kehittäjäryhmät vastaavat tiedonsiirron mallin kehittämisestä yhteistyössä kehittämiskoordinaattorin ja asiakasperheiden kanssa.
Aikataulu:	Prosessi käynnistyy – syksyllä 2012. Malli otetaan käyttöön kaikissa peruskunnissa syksyllä 2013.
Resurssit:	Moniammatillisen työskentelyn prosessikoulutus 2010–2011 Hilikka Honkanen ja Arja Veijola. Hankkeen ensimmäisessä vaiheessa tuotettu materiaali (ProcessGuide) on kaikkien käytössä. Kaikkiin mallinnusprosesseihin liittyen konsultatiivinen tuki. Kehittämiskoordinaattorin työpanos.
Tiedontuotanto:	Opinnäytetöitä (opinnäytepankkiin aiheita).
Arviointi:	Prosessiarviointia osana ProcessGuide-mallinnustyötä. Osana hankkeen loppuarviointikyselyä loppukeväästä 2013.
Juurtuminen:	Kuntakohtaiset kehittäjäryhmät ja vertaisverkostot.
Raportointi:	Lapsen hyvä arki 2- loppuraportti syksy 2013.

PROSESSI 3. Varhaiskasvatuksen pedagogiikka – pienryhmätoiminnan kehittäminen

Kehittämistyön sisältö:	Kehittämispäiväkodissa luodaan pedagogisen työskentelyn malleja, joilla voidaan tukea lasten sosioemotionaalista kehitystä ja varhaisen tuen tarvetta pienryhmäpedagogisin keinoin.
Tavoitteet:	Tuetaan lasten sosioemotionaalista kehitystä ja vahvistetaan varhaista tukea kehittämällä päiväkotityöskentelyyn soveltuvia varhaiskasvatuksen pienryhmäpedagogisia menetelmiä. Luodaan pedagogisen työskentelyn malleja, joita voidaan ottaa käyttöön kaikissa Selänteen päivähoiton yksiköissä.
Tulostavoite:	Pienryhmäpedagogiikasta on saatu kokemuksia kehittämispäiväkodissa. Kokemukset ja hyvät käytännöt on raportoitu ja mallinnettu ja ne voidaan liittää osaksi kuntayhtymän yksikkökohtaisia varhaiskasvatussuunnitelmia.
Toteutus ja vastuutaho:	Kehittämispäiväkoti Satakieli Haapajärvellä vastaa pienryhmäpedagogiikan kehittämisestä yhteistyössä varhaiskasvatuksen johtajan, päiväkodinjohtajan, kouluttajien, konsulttien sekä hanketyöntekijöiden kanssa.
Aikataulu:	Kontekstianalyysi ja kehittämistyön sisällön suunnittelu - kevät 2012. Kehittämistyö käynnistyy koulutus- ja konsultaatioprosesseilla vuoden 2012 aikana. Toimintaa kehitetään koulutuksen ja konsultaation tuella (kesä 2012-kevät 2013). Kehittämispäiväkodin pienryhmäpedagogiikan kehittäminen kirjataan osaksi yksikkövasua – kevät 2013. Soveltuvien osien pienryhmäpedagogiset toimintamallit otetaan käyttöön myös muissa päivähoiton yksiköissä (kehittäjämentoroiminnalla).
Resurssit:	Lastentarhanopettajana varhaiskasvatuksen arjessa – koulutus 2010–2011 (Paula Loukkola Oulun yliopisto). Vasu työskentely 2010-2011 (Eeva-Liisa Kronqvist ja Paula Loukkola Oulun yliopisto). Huoli puheeksi koulutukset 2010. Kontekstianalyysi ja lähtötilanteen kartoitus - kevät 2012 (Oulun yliopiston varhaiskasvatuksen

	maisteriopiskelijat ja kehittämiskoordinaattori). Koulutusta ja konsultaatiota – kesä 2012 ja syyskuu 2012 (Hoivaava vuorovaikutusleikki, Katja Kosonen). Hanketyöntekijöiden työpanos.
Arviointi:	Prosessiarviointia ja itsearviointia. Osana hankkeen loppuarviointikyselyä loppukeväästä 2013.
Tiedontuotanto:	Opinnäytetöitä (opinnäytepankkiin aiheita).
Juurtuminen:	Ajankohtaisfoorimit. Varhaiskasvatussuunnitelmatyö (kuntayhtymän, yksiköiden ja ryhmien Vasut). Kehittäjämentoritoiminta - kehittäjämentarikoulutus mahdollisesti keväällä 2013.
Raportointi:	Lapsen hyvä arki 2- loppuraportti syyskuu 2013

PRSOESSI 4. Kasvatuskumppanuus

Kehittämistyön sisältö:	Kasvatuskumppanuuskoulutukset ja kumppanuusajattelu laajenee ja syvenee. Sitä suunnataan päivähoiton lisäksi myös moniammatillisille työntekijäryhmille.
Tavoitteet:	Levitetään kasvatuskumppanuusajattelua koulutusten avulla päivähoiton lisäksi neuvolatyöhön, perhetyöhön ja sivistystoimeen. Välitetään kasvatuskumppanuuden moniammatillista osaamista myös muille kehittämisalueille vertaisverkoston tapaamisissa.
Tulostavoite:	Koulutetaan 2-4 peruskoulutusryhmää vuodessa.
Toteutus ja vastuutaho:	Lapsen hyvä arki-hankkeen ensimmäisessä vaiheessa Selänteen alueella koulutetut kasvatuskumppanuuskouluttajat (kaksi kouluttajaparia) virkamiestyönä.
Aikataulu:	Moniammatilliset (varhaiskasvatus, neuvola, perhetyö, sosiaalityö, lastensuojelu, esiopetus ja sivistystoimi) kasvatuskumppanuuskoulutukset etenevät Selänteen alueella erikseen laaditun aikataulun mukaisesti. Selänteen mallin esittely Pohjois-Suomen kasvatuskumppanuuskouluttajien verkostolle loppusyksystä 2012.
Resurssit:	Ensimmäisen hankevaiheen aikana on koulutettu kasvatuskumppanuuskouluttajat, jotka jatkavat kouluttamistaan. Aiheesta tehdyt opinnäytetyöt ovat tukena ensimmäisestä hankevaiheesta. Hankkeen tarjoama verkostoyhteistyö.
Arviointi:	Prosessiarviointia ja itsearviointia.
Tiedontuotanto:	Opinnäytetöitä (opinnäytepankkiin aiheita).
Juurtuminen:	Virkamiestyönä kasvatuskumppanuuskouluttajien toimesta. Vertaisverkostot. Peruskoulutusvaiheen jälkeen käynnistyvät työmenetelmäohjaukset.
Raportointi:	Lapsen hyvä arki 2- loppuraportti syyskuu 2013.

---

4. Yhteistyö tutkimus- ja koulutusorganisaatioiden kanssa

Lapsen hyvä arki 2-hankkeen yhteistyö tutkimus- ja koulutusorganisaatioiden kanssa koordinoidaan alueellisen kehittäjäverkoston kautta. Alueellinen kehittäjäverkosto koostuu Pohjois-Pohjanmaan sosiaali-, terveys- ja kasvatustieteiden korkeakoulujen ja oppilaitosten sekä järjestöjen ja seurakunnan edustuksesta. Sen kokoonpanoa täydennetään jatkohankkeessa ja kumppanuussopimukset uudistetaan. Alueellisen

kehittäjäverkoston tehtävänä on vahvistaa ja lisätä moniammatillista yhteistyötä alan opiskelijoiden, tutkijoiden, kouluttajien ja käytännön työn kehittäjien välillä. Verkosto integroi hankkeen kehittämistyöhön perus- ja jatko-opiskelijoiden oppimisprosesseja: opinnäytteitä, harjoittelujaksoja ja muita projekteja. Lapsen hyvä arki 2-hankkeen kehittämistyöhön liittyvissä koulutus- ja konsultaatioprosesseissa hyödynnetään ensisijaisesti alueellisen kehittäjäverkoston asiantuntijuutta. Alueellinen kehittäjäverkosto kokoontuu puolivuositain.

5. Muu verkostoyhteistyö

Lapsen hyvä arki 2-hanke jatkaa verkostoyhteistyötä muiden PaKaste 2-osahankkeiden kanssa, muiden Pohjois-Pohjanmaan Kaste-hankkeiden kanssa sekä verkostoituu kullakin paikkakunnalla meneillään olevaan muuhun kehittämistyöhön, joka liittyy oleellisesti lapsiperhepalveluihin ja palveluprosessien nivelvaiheiden yhteistyöhön.

Lapsen hyvä arki 2-hanke jatkaa osallistumista Poske-verkoston ja Voske-verkoston työskentelyyn resurssien asettamisissa puitteissa.

Lapsen hyvä arki 2-hanke ylläpitää kasvatuskumppanuuskouluttajien vertaisverkoston toimintaa Pohjois-Pohjanmaalla. Verkoston kokoontumisia järjestetään hankeaikana 1-2 tapaamista Oulun yliopistolla.

Jatkamme yhteistyötä THL:n ja muiden asiantuntijaorganisaatioiden ja sidosryhmien kanssa.

6. Tiedottaminen

Hankkeen toiminnasta, tilaisuuksista ja tapahtumista tiedotetaan omien nettisivujen kautta. Niiden kautta tiedotetaan myös kehittämistyön etenemisestä kullakin alueella. Hankkeen nettisivusto on linkitetty hankekuntien ja kuntayhtymien sivuille.

Lapsen hyvä arki 2-hankkeen toimintaan liittyviin tapahtumiin kutsutaan mukaan myös paikallisten tiedotusvälineiden edustajia.

Liite 1. Lapsen hyvä arki 2-hankkeen kehittämisprosessit 2011-2013

Koillismaa	Prosessi	Sisältö ja tavoitteet	Toteutus ja vastuutaho	Kehittämisen tuki	Arviointi	Juurtuminen ja leviäminen
Kuusamo	Varhaiskasvatuksen ja lastensuojelun yhteistyökäytäntöjen kehittäminen ja mallintaminen	Moniammatillisten yhteistyökäytäntöjen kehittäminen ja varhaisen tuen prosessien mallintaminen varhaiskasvatuksen ja lastensuojelun rajapinnalla.	Moniammatillinen ja monitoimijainen kehittäjäryhmä. ProcessGuide-mallinnus. Kehittämiskoordinaattori.	Kartoitus 2011. Koulutus ja konsultaatio.	Osana ProcessGuide-mallinnusta.	Ajankohtafoorumit, vertaisverkostot, kehittäjämentori-toiminta.
	Varhaiskasvatussuunnitelmatyön jatkaminen ja syventäminen	Syventää varhaiskasvatussuunnitelmatyötä muokkaamalla ja päivittämällä Vasu-asiakirjoja ja vasuprosesseja.	Kehittäjäryhmä ja kehittämiskoordinaattori.	Konsultaatiota.	Prosessiarviointia. Työntekijä ja asiakaspalautte.	Vertaisverkostot, kehittäjämentoritoiminta, pedagogiset kahvilat.
	Varhaiskasvatuksen pedagogiikka ja johtaminen - kehittämisspäiväkoti	Muodostetaan yhteinen kasvatusnäkemys päiväkodin toiminnan perustaksi. Kehitetään yksikkökohtaista, ryhmäkohtaista ja lapsikohtaista Vasu-työskentelyä. Otetaan käyttöön moniammatillisen työskentelyn osaamista päiväkodin sisäisessä toiminnassa sekä varhaisen tuen yhteistyökäytännöissä. Kehitetään omahoitaja työtapaa ja pienryhmä-pedagogiikkaa sekä pedagogista johtajuutta. Syvennetään kasvatuskumppanuuden periaatteiden toteutumista koko yksikön toiminnassa.	Toteutus tapahtuu tiiviissä yhteistyössä päiväkodin johtajan, henkilöstön, hanketyöntekijöiden sekä kehittämisprosessin kouluttajien ja konsulttien kesken. Prosessia varten perustetaan kehittämisen vastuutiimi.	Koulutus- ja konsultaatio.	Prosessi- ja itsearviointia. Osana Lapsen hyvä arki 2-hankkeen loppuarviointia.	Vertaisverkostot ja kehittäjämentoritoiminta. Vasu-työskentely.
Posio	Varhaiskasvatuksen, lastensuojelun ja neuvolan yhteistyökäytäntöjen kehittäminen	Moniammatillisen kumppanuuden ja yhteistyökäytäntöjen kehittäminen sekä varhaisen tuen yhteistyöprosessien mallintaminen varhaiskasvatuksen, lastensuojelun ja neuvolatyön rajapinnalla.	Muodostetaan moniammatillinen kehittäjäryhmä varhaiskasvatuksen, lastensuojelun ja neuvolan työntekijöistä sekä asiakkaista. Kehittäjäryhmä vastaa prosessin etenemisestä yhdessä kehittämiskoordinaattorin kanssa.	Kartoitus 2011. Konsultatiivinen tuki prosessille.	Osana ProcessGuide-mallinnusta.	Ajankohtaisfoorumit ja vertaisverkostot (paikkakuntakohtaista sekä ylikunnallista)
Taivalkoski	Moniammatillisen Huolitiimin toiminnan kehittäminen	Moniammatillisen kumppanuuden ja yhteistyökäytäntöjen kehittäminen sekä varhaisen tuen yhteistyöprosessien mallintaminen Huolitiimissä selkiyttämällä tiimin työskentelyä ja toimintatapoja	Huolitiimi kehittää omaa toimintaansa yhteistyössä kehittämiskoordinaattorin kanssa.	Kartoitus 2011. Konsultatiivinen tuki prosessille.	Prosessiarviointia ja itsearviointia.	Ajankohtaisfoorumit ja vertaisverkostot (paikkakuntakohtaista sekä ylikunnallista). Vasutyöskentely.
	Päivähoidon pedagoginen kehittäminen – omahoitaja-työtapaa ja pienryhmätyöskentely	Hankeen aikana kehitetään ryhmäperhepäivähoitoon soveltuvaa pienryhmäpedagogista mallia ja omahoitajatyötapaa, joka otetaan käyttöön Taivalkosken päivähoidossa ja kirjataan osaksi Vasu-asiakirjoja.	Vuororyhmis Vekkuli toimii kehittämisryhmänä, jossa kehitetään Taivalkosken päivähoitoon soveltuvaa pienryhmäpedagogista mallia ja omahoitajatyötapaa. Prosessin etenemisestä vastaavat Vuororyhmis Vekkulin työntekijät ja päivähoitoon ohjaaja yhteistyössä hanketyöntekijöiden kanssa.	Koulutus ja konsultaatio. Oulun yliopiston varhaiskasvatuksen opiskelijoiden työskentely (kevät 2012 ja kevät 2013). Hanketyöntekijöiden työpanos.	Prosessiarviointia ja itsearviointia. Asiakaspalautteet (kevät 2013). Osana Lapsen hyvä arki 2-hankkeen loppuarviointia.	Ajankohtaisfoorumit. Vertaisverkostot. Kehittäjämentoritoiminta.

	Prosessi	Sisältö ja tavoitteet	Toteutus ja vastuutaho	Kehittämisen tuki	Arviointi	Juurtuminen ja leviäminen
Kallio	Esiopetuksen siirtymävaihe ja tiedonsiirron malli	Luodaan Kallion peruskuntien käyttöön esiopetukseen siirtymiseen liittyvä tiedonsiirron malli (Sievin pilotti) moniammatillisena monitoimijaisena prosessina yhteistyössä perheiden kanssa.	Kuntakohtaiset moniammatilliset ja monitoimijaiset kehittäjäryhmät vastaavat kehittämisestä. Niihin kutsutaan sivistystoimen esiopettajia, koulujen rehtoreita, Kallion varhaiskasvatuksen päivähoiton edustajia ja esiopettaja, erityislastentarhan-opettajia, neuvolan, sosiaali-toimen, ev.lut.seurakuntien sekä asiakkaiden edustus.	Hankkeen ensimmäisessä vaiheessa tuotettu materiaali (ProcessGuide) on kaikkien käytössä. Konsultatiivinen tuki. Kehittämiskoordinaattorin työpanos.	Prosessiarviointia osana ProcessGuide-mallinnustyötä ja hankkeen loppuarviointia 2013.	Ajankohtaisfoorumit. Kuntakohtaiset kehittäjäryhmät ja vertaisverkostot.
	Varhaiskasvatuksen pedagogiikka – Arjen käytäntöjen opas	Varhaiskasvatussuunnitelmatyötä viedään työyksikötasolle kehittämällä ja syventämällä varhaiskasvatuksen pedagogisia prosesseja ottamalla käyttöön Arjen käytäntöjen opas kaikissa Kallion päivähoiton yksiköissä kehittäjämentoroiminnan avulla.	Kehittäjämentorit ja heidän eri päivähoiton yksiköistä muodostettavat mentoriryhmänsä yhteistyössä Kallion päivähoiton vastaavien kanssa. Hanketyöntekijät koordinoivat yhteistyöprosessia.	Kehittäjämentori-koulutus ja konsultaatio - kevät ja syksy 2012 (Eila Estola, Oulun yliopisto) – mahdollisesti uusi koulutusryhmä myös 2013.	Prosessi- ja itsearviointia. Oulun yliopiston kasvatustieteen pro gradun tekijä Maria Myllymäki on mukana koko prosessin ajan tutkien kehittäjämentoroiminnasta saatavia kokemuksia. Tietoa käytetään kehittäjämentoroiminnan kehittämisessä.	Ajankohtaisfoorumit. Vasutyöskentely. Kehittäjämentoreiden vertaisverkostosta muodostuu alueelle pysyvä kehittämissä rakenne.
	Varhaiskasvatuksen pedagogiikka – kehittämissäpäiväkotit	Kehitetään pienryhmäpedagogiikkaa ja omahoitajatyötä sekä luodaan pedagogisen työskentelyn malleja Kallion päiväkotien käyttöön. Syvennetään kasvatuskumppanuutta ja tuetaan lapsen varhaisia kiintymyssuhteita sekä päivähoiton aloittamisen prosessia	Kehittämissäpäiväkotit Peltopuisto Nivalassa vastaa pedagogiikan kehittämisestä yhteistyössä päivähoiton palvelupäällikön, päiväkodin johtajan, konsulttien ja hanketyöntekijöiden kanssa.	Koulutus ja konsultaatio. Oulun yliopiston varhaiskasvatuksen opiskelijoiden työskentely (kevät 2012 ja kevät 2013).	Prosessiarviointia ja itsearviointia.	Ajankohtaisfoorumit. Arjen käytäntöjen opas, kehittäjämentoroiminta ja vertaisverkostot.
	Laajan 4-vuotisterveys-tarkastuksen yhteistyöprosessin mallinnus	Selkiytetään laajaan 4-vuotisterveys-tarkastukseen liittyviä moniammatillisia yhteistyökäytäntöjä (päivähoito, neuvola ja erityinen tuki) ja laaditaan Kallion käyttöön soveltuva yhteistyön malli ProcessGuide-ohjelman avulla.	Kallion prosessin mallinnuksesta ja käyttöön otosta vastaa suunnitteluryhmä, joka koostuu neuvolan ja varhaiskasvatuksen esimiehistä, erityistyöntekijöistä ja hankkeen kehittämissäkoordinaattorista.	Koillismaan pilotin ProcessGuide-mallinnus. Muissa hankkeissa tehdyt vastaavat mallinnukset (esim. Tukeva 2).	Osana ProcessGuide-mallinnustyötä ja hankkeen loppuarviointia 2013.	Alueelle jää käyttöön ProcessGuide mallinnus, jota voidaan päivittää tarpeen mukaan virkamiestyönä.
	Varhainen tuki perheille ja Tukea vertaisille -toimintamalli	Tukea vertaisille – varhaisen tuen malli otetaan käyttöön Kallion alueella osana varhaisen tuen ja ennaltaehkäisevän työn moniammatillisia ja monitoimijaisia toimintakäytäntöjä. Perheet saavat matalankynnyksen palvelua ja tukea arjessa jaksamiseen ja vanhemmuuteen. Lapsiperhepalveluiden moiammatillinen ja monitoimijainen yhteistyö sekä	Mallin sovelluksen tekemisestä vastaa Sievissä perhekeskus-osaajakoulutuksen opintoihin kuuluvan osana MLL:n vapaaehtoistoiminnan ohjaaja Pirkko Säily. Monitoimijaisessa kehittäjäryhmässä on mukana päivähoiton, neuvolan, perhetyön, lastensuojelun,	Kehittäjämentoreiden antama tuki. Opiskelijoiden työpanos toiminnan käytännön toteutuksessa.	Prosessiarviointia ja itsearviointia. Osana ProcessGuide-mallinnustyötä ja hankkeen loppuarviointia 2013.	Malli vakiintuu perheiden varhaisen tuen työkäytäntöjen osaksi Kalliossa käynnistyvässä perhekeskuksen toiminnassa. Alueelle jää käyttöön ProcessGuide mallinnus, jota voidaan päivittää tarpeen mukaan.

		kasvatuskumppanuus vahvistuvat ja saavat vakiintuneita muotoja osana käynnistyvää perhekeskustoimintaa.	seurakunnan diakonia- ja lapsityön sekä eri järjestöjen työntekijöitä ja asiakkaita. Kehittämiskoordinaattorin työpanos.			
Selänne	Perhekeskustoiminta	Luodaan Selänteen alueelle perhekeskuksen toiminatasuunnitelma ja toteutusmalli sekä käynnistetään toiminta moniammatillisessa ja monitoimijaisessa yhteistyössä. Syvennetään moniammatillista ja monitoimijaista yhteistyötä Selänteen lapsiperhepalveluissa sekä kehitetään varhaisen yhteistyön käytäntöjä varhaiskasvatuksen, neuvolan ja lastensuojelun sekä muiden toimijoiden (järjestöt ja ev.lut.seurakunnat).	Selänteen moniammatillinen ja monitoimijainen perhekeskustyöryhmä vastaa prosessin etenemisestä ja tulostavoitteiden saavuttamisesta. Kehittämiskoordinaattori toimii perhekeskuksen toiminatasuunnitelman ja toteutusmallin kirjaajana sekä toiminnan sisällöllisen suunnittelun tukena.	Perhekeskusosaajien erikoistumisopintojen ja ylempien amk-tutkintojen opiskelijoiden osallistuminen tiedontuotantoon 2012-2013 (Arja Veijola ja Hilka Honkanen Oamk). Kehittämiskoordinaattorin työpanos.	Osana hankkeen loppuarviointia 2013.	Ajankohtaisfoorumit. Virkamiesvastuu.
	Esiopetuksen siirtymävaihe ja tiedonsiirron malli	Luodaan Selänteen peruskuntien käyttöön esiopetukseen siirtymiseen liittyvä tiedonsiirron malli (Sievin pilotti) moniammatillisena monitoimijaisena prosessina yhteistyössä perheiden kanssa.	Kuntakohtaiset moniammatilliset ja monitoimijaiset kehittäjäryhmät vastaavat kehittämisestä. Niihin kutsutaan sivistystoimen esiopettajia, koulujen rehtoreita, Selänteen varhaiskasvatuksen päivähoiton edustajia ja esiopettajia, erityistyöntekijöitä, neuvolan, sosiaalitoimen, ev.lut.seurakuntien sekä asiakkaiden edustus.	Hankkeen ensimmäisessä vaiheessa tuotettu materiaali (ProcessGuide) on kaikkien käytössä. Konsultatiivinen tuki. Kehittämiskoordinaattorin työpanos.	Prosessiarviointia osana ProcessGuide-mallinnustyötä ja hankkeen loppuarviointia 2013.	Ajankohtaisfoorumit. Kuntakohtaiset kehittäjäryhmät ja vertaisverkostot.
	Varhaiskasvatuksen pedagogiikka – pienryhmätoiminnan kehittäminen	Tuetaan lasten sosioemotionaalista kehitystä ja vahvistetaan varhaista tukea kehittämällä päiväkotityöskentelyyn soveltuvia varhaiskasvatuksen pienryhmäpedagogisia menetelmiä. Luodaan pedagogisen työskentelyn malleja, joita voidaan ottaa käyttöön kaikissa Selänteen päivähoiton yksiköissä.	Kehittämispäiväkotinä Satakien Haapajärvellä vastaa pienryhmäpedagogiikan kehittämisestä yhteistyössä varhaiskasvatuksen johtajan, päiväkodinjohtajan, kouluttajien, konsulttien sekä hanketyöntekijöiden kanssa.	Kontekstianalyysi ja lähtötilanteen kartoitus (Oulun yliopiston varhaiskasvatuksen maisteri-opiskelijat ja kehittämissuunnittelija). Koulutus ja konsultaatio.	Prosessiarviointia ja itsearviointia. Hankkeen loppuarviointi 2013.	Ajankohtaisfoorumit. Varhaiskasvatussuunnitelmat (kuntayhtymän, yksiköiden ja ryhmien Vasut). Kehittäjämentoritoiminta.
	Kasvatuskumppanuus	Levitetään kasvatuskumppanuusajattelua koulutusten avulla päivähoiton lisäksi neuvolatyöhön, perhetyöhön ja sivistystoimeen. Välitetään kasvatuskumppanuuden moniammatillista osaamista myös muille kehittämisalueille vertaisverkoston tapaamisissa.	Lapsen hyvä arki-hankkeen ensimmäisessä vaiheessa Selänteen alueella koulutetut kasvatuskumppanuuskouluttajat (kaksi kouluttajaparia) virkamiestyönä.	Kasvatuskumppanuus kouluttajat jatkavat kouluttamistaan. Aiheesta tehdyt opinnäytetyöt ovat tukena ensimmäisestä hankevaiheesta. Hankkeen tarjoama verkostoyhteistyö.	Prosessiarviointia ja itsearviointia.	Virkamiestyönä kasvatuskumppanuuskouluttajien toimesta. Vertaisverkostot. Peruskoulutusvaiheen jälkeen käynnistyvät työmenetelmäohjaukset.